

Przegląd wybranych czasopism zagranicznych

Staffan Himmelroos, Jean-Michel Lafleur, Magdalena Lesinska, Marco Lisi, Johanna Peltoniemi, Theresa Reidy, Daniela Vintila, Åsa von Shoultz,
How framing impacts attitudes about electoral rights for non-resident citizens (Jak sposób przedstawiania treści wpływa na postawy wobec praw wyborczych obywateli niebędących rezydentami), „International Migration”
2025, vol. 63, iss. 1, e13243, <https://doi.org/10.1111/imig.13243>

Artykuł jest raportem z badań dotyczących postaw obywateli rezydujących w danym państwie w stosunku do przyznawania praw wyborczych współobywatelom, którzy na stałe zamieszkują poza jego granicami. We wstępie Autorzy przywołują naukową debatę na temat uznawania praw wyborczych emigrantów. Główne argumenty stanowiące uzasadnienie dla przyznania tych praw odnoszą się do ich powiązania w konstytucjach państw z obywatelstwem oraz do potencjalnych korzyści w sferze polityczno-gospodarczej, jakie mogą płynąć z silniejszej łączności diaspory z macierzą. Z kolei argumenty strony przeciwnej dotyczą przede wszystkim nieadekwatnego wpływu na decyzje polityczne, jaki w ten sposób wywierają osoby, których te decyzje w istocie nie dotyczą. Niewiele natomiast ustaleń poczyniono w odniesieniu do postaw samych obywateli rezydentów państw w tym przedmiocie. Dostrzeżenie tej luki stanowiło przyczynek do podjęcia omawianych w artykule badań. Tekst jest osadzony w nurcie nauk społecznych, nie stanowiąc analizy natury prawnej, jednak jego lektura istotnie wzbogaca obraz interesującego i ważnego obszaru prawa publicznego na przecięciu problematyki praw obywatelskich i migracji międzynarodowych.

W opisie badania Autorzy wskazują, że regulacje prawne i praktyki w dziedzinie korzystania z praw wyborczych przez obywateli nierezydentów w wyborach odbywających się w ojczyźnie cechują się znaczącymi różnicami w poszczególnych krajach. Badacze wybrali pięć państw o zróżnicowanych systemach: Portugalie, Finlandię, Belgię, Polskę oraz Irlandię. Państwem, w którym emigrujący obywatele cieszą się najszerszymi uprawnieniami w omawianym względzie, jest Portugalia, gdzie nie tylko mają oni czynne i bierne prawa wyborcze, lecz również specjalną reprezentację w parlamencie oraz określone udogodnienia przy oddawaniu głosu. Na przeciwnym biegunie znajduje się Irlandia, która pomimo długiej historii emigracji i dużej diaspory przyznaje swym obywatelom zamieszkającym poza granicami bardzo skromny zakres uprawnień. Celem badania nie było proste ustalenie, jaka jest opinia respondentów w badanej kwestii, lecz w jaki sposób różne dane i argumenty wpływają na ich postawy. Badani zostali zatem skonfrontowani zarówno z pewnymi informacjami o stanie faktycznym, jak i z dwoma typami argumentów używanych w dyskusji o prawach wyborczych. Po pierwsze, były to argumenty „moralne”, odnoszące się do sfery wartości: pozytywny o powinności dopuszczenia nierezydentów do udziału w wyborach ze względu na wartości demokratyczne oraz negatywny o zasadności pozostawienia prawa do decydowania tym, których te decyzje dotyczą. Drugi typ argumentów miał charakter utylitarny. Argument pozytywny wskazywał na korzyści z przyznania praw wyborczych obywatelom

żyjącym za granicą, a negatywny, odwrotnie, odnosił się do braku takich korzyści. Ponadto, badanym przedstawiono zwięzłe informacje o politykach w innych państwach, przy czym informacja ta mogła mieć wydźwięk pozytywny lub neutralny.

Wyniki badań wskazywały na bardzo podobną ogólną ocenę (raczej pozytywną) praw wyborczych nierezydentów w czterech spośród pięciu badanych państw, jedynie w Portugalii ocena była wyraźnie wyższa. Okazało się, że argumenty o charakterze utylitarnym, a nie moralnym, mają największy potencjał kształtowania poglądów obywateli rezydentów w analizowanej kwestii, przy czym wyjątkiem okazała się w tym przypadku Irlandia, gdzie argumenty te nie miały takiego znaczenia. Nie potwierdziła się hipoteza, że respondenci otrzymujący kombinację tak samo ukierunkowanych argumentów moralnych i utylitarnych są bardziej skłonni poprzeć prawa wyborcze nierezydentów niż ci, którzy otrzymują mieszane komunikaty. Dostarczane informacje o faktach same w sobie nie miały siły perswazji, natomiast w połączeniu z argumentami różnego rodzaju okazywały się niekiedy przekonujące.

Wnioski z badania wskazują między innymi na potrzebę odpowiedniego kształtowania strategii komunikacyjnych w zakresie przyjmowanych regulacji w omawianej dziedzinie. Jak bowiem konkludują Autorzy, problematyka praw wyborczych obywateli niebędących rezydentami może wydawać się dla wielu dość odległa i mglista, jednak praktycy i decydenci powinni umieć wyjaśnić, dlaczego jest ważna i jak może wpłynąć na rezydentów danego państwa.

*Agnieszka Narożniak**

<https://doi.org/10.14746/spp.2025.4.52.9>

* WSB Merito University in Poznań, Poland | Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu, Polska, <https://orcid.org/0000-0002-3091-9849>, e-mail: agnieszka.narozniak@poznan.merito.pl.